

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

11-12

2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 1302 sahifa, 5-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent Arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Nomozova Qumri isoyevna GF universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), dotsent
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Vзаимодействие реального и финансового сектора экономики в современных условиях.....	12
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Зайнутдинова Умида Джалаловна	
Развитие исламских банковских продуктов в коммерческих банках.....	19
Иноятова Камола Фуркатовна	
Kreditlashda risklarni boshqarish usullaridan foydalanish.....	23
Abdullayeva Sharbat, Abdullayeva Nozima	
Korxonalarning tashqi iqtisodiy faoliyatdagi raqobatdoshligini ta'minlashda marketingdan foydalanish.....	29
Axmedov Ikrom Akramovich	
Hududlarda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning zamonaviy tahlili	36
Butaboyev Maxamadjon, Gaibnazarova Zumrat Talatovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari	41
Yavmutov Dilshod Shoyimardonkulovich	
Zamonaviy ekoshaharlar barpo etish va uni tatbiq etish zaruriyati.....	47
Zikrullayev Valixon G'aybullayevich	
Indian Festivals and Nature Conservation: Connecting People for Sustainability	52
Nigora Saidmuradova Aslamovna, Anil Kumar	
Financing clean energy projects in different ways.....	59
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
Теоретические основы развития социальной инфраструктуры.....	67
Алимова Муниса Юльчиевна	
O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarining raqamli marketingdan foydalanish holati va rivojlanish tendensiyalari.....	71
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
Aholiga bank xizmatlarini ko'rsatish tizimini takomillashtirish	81
Uskanov Eldor	
Investitsiya loyihalarini islom moliya instrumentlari orqali moliyalashtirish yo'llari	86
Haydarov O'ral Axmadovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda esg omillar asosida investitsiya kiritishning o'rni va ahamiyati	93
Nosirov Egamqul Ismailovich	
"Enesses" MChJ da marketing muhitini tahlil qilish va takomillashtirish.....	100
Musyeva Shoirazimovna	
Использование информационных и коммуникационных технологий в совместных образовательных программах: проблемы и решения.....	107
Ташева Севара Равшановна	
Iqtisodiy globallashtirishning nazariy asoslari.....	111
Abduraxmonov Farhod Abdufarmonovich	
Sanoat korxonalari samaradorligini oshirishning nazariy-amaliy asoslari.....	117
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Fiskal siyosat va soliq to'lovchilar faoliyatini tartibga solishning nazariy masalalari	122
Isroilov Bohodir Ibragimovich, To'rayev Alijon Akmal o'g'li	
Bank daromadlarini oshirishda masofaviy bank xizmatlarini tutgan o'rni.....	128
Xudoyorov O. O.	
Elektron savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish	132
Po'latov Xudoyberdi O'ktamovich	
Ekonometrik modelashtirish asosida mavsumiylikning turistik mahsulotlar ishlab chiqarishga ta'sirini kamaytirish usullari.....	135
Xamzayeva Dilfuza Samarovna	
Yuridik shaxslar soliq yukining shakllanish omillari va uni optimallashtirish muammolari	141
Abduturopov Jasurbek Nozimjonovich	
Tadbirkorlik risklari tavsifi va tasniflashning nazariy masalalari	148
Bektemirov Abdumalikovich	
Urban farming.....	151
Ahmedova Ziyodahon Saydulloxon qizi, Askarov Hasanboy Holdorovich	
A Foreign Experience of Forming Small Business and Private Entrepreneurship Infrastructures (An Example of Usa).....	153
Kosimov Sardor Dilmurodovich, Akbarov Abdulkhamid Akmal ugli	

Principal Protected Notes on the credit rating of National Bank of Uzbekistan	159
Abdugʻaniyev Abdulaziz Alisher oʻgʻli	
Features and Challenges of Digital Transformations in the Service Sector	164
Kurbanova Maftuna Lazizovna	
Kichik biznes va tadbirkorlikning rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillar.....	170
Kurbonov Jasurbek Pozilovich	
Jamoat transport tizimini raqamli texnologiyalarni joriy etish va ulardan foydalanishning dolzarbligi.....	173
Kushakova Maʼmura Narimanovna	
Transport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini mexanizmlarini rivojlanishining asosiy tamoyillari	176
Nosirov Javlonbek Jamoliddin oʻgʻli, Raxmatov Ziyodullo Nosirovich	
Financing clean energy projects in different ways	179
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
Oʻzbekistonning mehnat migratsiyasidagi hamkorligi haqida baʼzi mulohazalar (Qozogʻiston va Rossiya misolida)	187
Azamatova Gulmira Bayirbekovna	
Assessment of management effectiveness in ensuring economic and financial stability	191
Akramova Aziza Abduvohidovna	
Международное сотрудничество Республики Узбекистан в сфере образования	196
Жамалова Гулнора Гуломовна, Айматова Фарида Хуразовна	
Oʻzbekistoning ekologik muammolariNI bartaraf etish va yashil iqtisodiyotga oʻtish yoʻnalishlari.....	202
Aliyev Azim Tolip oʻgʻli	
Экономическая безопасность и факторы влияющие на неё.....	205
Абдишукуров Шерзод Шавкат угли	
Qashqadaryo viloyatida tabiiy resurslardan foydalanish istiqbollari	211
Xoʻjanova Gulshoda Otamurodovna	
Raqamli marketing strategiyalarining raqamli iqtisodiyotda isteʼmolchilar xulq-atvoriga taʼsirini tahlil qilish.....	214
Raxmatova Sitara Shuxratjon qizi	
Oʻzbekiston Respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini takomillashtirish.....	221
Xudayberganova Zarofat Zaxidovna	
Oʻzbekistonda kichik va oʻrta biznesni rivojlantirishda ichki va tashqi muhit.....	227
Saypullayev Ilhomjon Abduraxmonovich	
Buxgalteriya axborotining sifat tavsiflari	233
Raxmatova Shaxnoza Shukurovna	
Роль и значение логистики в развитии коммерческой деятельности торговых предприятий	240
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Uzum yetishtirishning tashkiliy-huquqiy munosabatlari va sohani rivojlantirish imkoniyatlari.....	245
Boltayev N. N.	
Tashqi savdo jarayonlarini tashkil qilishning nazariy uslubiy asoslari.....	249
Qurbonov A. U.	
Korxonalarda pul mablagʻlari auditini takomillashtirish yoʻllari.....	254
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oʻziga xos xususiyatlari.....	259
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
Агротуризм как источник дополнительного дохода для фермеров в самаркандской области.....	263
Анваров Нодир Аллаёрович, Назарова Раъно Рустамовна	
Tijorat banklari faoliyatida islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari	272
Absamatov Askar Ergashovich	
Kichik biznes subyektlari faoliyatida mikromoliyaviy xizmatlar koʻrsatishning zamonaviy holati.....	277
Yusupov Abbosxon Aliyevich	
The Experience of The Japanese State in Increasing Investment Activity in Uzbekistan.....	285
Satoshi Sugahara, Ochilov Bobur	
Paxta-toʻqimachilik klasterlarida sotish baholarining tahlili.....	292
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna	
Tadbirkorlik subyektlari eksportida raqamli platformalardan foydalanish strategiyalari.....	297
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Tijorat banklarida xalqaro iqtisodiy sanksiyalar va eksportga taqiqlar bilan bogʻliq risklarni baholash va kamaytirish matritsasining metodologiyasi	304
Keldiyorov Shohruh Ilyos oʻgʻli	

Sotish jarayonlari hisobini buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari asosida takomillashtirish.....	308
Eshmuradov Ulug'bek Tashmurotovich	
Tijorat banklari faoliyatida transformatsiyalanish jarayonlarining asosiy yo'nalishlari.....	313
Bekmurodov Abbos Amiriddinovich	
Agroklastarlarda moliyaviy natijalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	318
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Toshpulatov Jalil Baxodirovich	
Tijorat banklarida investitsiya siyosatini amalga oshirishning muhim jihatlari.....	324
Abiyev Davron Ilxomovich	
Проблемы и решения при оптимизации финансового моделирования деятельности предприятия	331
Юлдошева Гулноза Абдинабиевна	
Hududiy iqtisodiy xavfsizlik va uning asosiy xususiyatlari.....	336
Raximov E. N.	
Boshqarish sifatining iqtisodiy mohiyati va uni rivojlantirish masalalari	343
Shoyev Davronbek Axmadjonovich, Ahmadjonova Gulsanam	
Важность данных о движении затрат для повышения эффективности управления предприятием.....	346
Расулова Ш. X.	
Korxonalar daromadlariga ta'sir qiluvchi risklarning tahlili	351
Sa'dullayev Oybek Turdiali o'g'li	
Xalqaro standartlar asosida daromadlar hisobini tashkil etish.....	364
Abdusaidov Sanjar Jaloliddin o'g'li	
Выработка страховой системы защиты владельцев депозита.....	368
Узакова Камола Бехзодовна	
Обзор законодательных и регуляторных положений по введению и регулированию Исламской банковской деятельности в юрисдикции Республики Казахстан	372
Ёркулов Умиджон	
Перспективы развития производства и экспорта плодоовощной продукции в Узбекистане	378
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Перспективы развития государственного управления высшим образованием в условиях функционирования рынка	382
Умаров Диёр Равшанович	
O'zbekiston moliya tizimida mahalliy moliyaning o'ziga xos xususiyatlari	388
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
Qishloq joylarda xizmat ko'rsatish sohasi orqali aholini ish bilan bandligini ta'minlash istiqbollari.....	393
Taylakova Dilafro'z Baymamatovna	
Увеличение привлекательности инвестиций в туристической отрасли через стратегическое финансирование	399
Хусниддинов Нуриддин	
Agrobiznesni innovatsion rivojlantirish loyihalarini moliyalashtirishning metodologik asoslari.....	402
To'ychiyev Abduraxmon G'ofurovich	
Virtual bank – kelib chiqishi va moliyaviy xizmatlar kelajagi.....	406
Nabiyeva Feruza Odilovna	
Проблемы и перспективы развития депозитных операций коммерческих банков Республики Узбекистан	411
Холмирзаев Эльбек Бахтиерович	
Smart-shartnomalar – raqamli marketingning zamonaviy texnologiyalaridan biri sifatida	415
Yahyojonov N. B.	
Banklarda depozit operatsiyalarini hisobini yuritish tartibi.....	420
Mirzayeva Xilola Jaloliddin qizi	
Kichik biznes korxonalariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning iqtisodiy samaradorligi	424
Mamanazarova N. J., Jamilova N. X.	
Проблемы привлечения финансирования за счет корпоративных облигаций	429
Рахмедова Мадинахон Нусрат кизи	
Формирование финансовой стратегии местных бюджетов	433
Примова Н. И.	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini soliqqa tortishning dolzarb muammolari va ularning yechimlari	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
O'zbekistonda hududlar kesimida raqamli iqtisodiyotning rivojlanish holati.....	445
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Experience of Islamic financial organizations in CIS countries and opportunities to use it effectively in Uzbekistan	450
Sattarova Dilfuza Dilshodbekovna	

Qashqadaryo viloyati hududlarining vertikal o'sish holati va xususiyatlari	456
Erkayeva Gulbaxor Panjiyevna, Raximova Madina Shuxrat qizi	
Innovatsion o'sishga inson kapitali ta'sirining zamonaviy yondashuvlari.....	462
Ostanov Egamberdi, Ostanova Mashxura Egamberdiyevna	
Kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari ishtiroki	466
Omonov Sardor O'lmasovich	
Tadbirkorlik subyektlarining raqamli transformatsiyasining asosiy va muhim jihatlari.....	472
Nutfulloyev Tolib G'olib o'g'li	
Korxonalarda korporativ madaniyatni rivojlantirish asoslari.....	478
Sadikova Muslima Alisher qizi	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tuzish usullari.....	483
Sabirova Zaynab Qadambayevna	
Фондовые рынки и финансовая грамотность: путь к финансовому осознанию	488
Режаббаев Сарвар Умархонович	
Turistik korxonalarda yashil innovatsion mahsulotlar orqali samaradorlikni oshirish.....	491
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Milliy kapital bozorida korporativ qimmatli qog'ozlar amaliyoti tahlili.....	497
Otaxonova Shohyora	
Aholining turmush farovonligini yashlashning ijtimoiy-iqtisodiy masalalari	502
Qobilova Shaxnoza	
Surxondaryo viloyatida sug'oriladigan yerlardan foydalanish holatining statistik tahlili	505
Sharifi Abdul Fatah	
Economic and Social Significance of Personnel Management in Manufacturing Enterprises: A Dual Dimension Analysis.....	512
Sarimsakov Baxtiyor Rahmonjanovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozorining rivojlantirish istiqbollari	518
Usmanov Zayniddin Berdirasulovich	
Qurilish tashkilotlarida xodimlarning innovatsion faolligini oshirish yo'llari	523
Usmanov Ixom Achilovich	
Investitsiya jozibadorligini baholashning o'ziga xos jihatlari va metodlari.....	527
Uroqboyeva Farzuna Axmadjonovna	
Mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida sanoat 4.0 ning roli: tahlil va natijalar	532
Xujaxonova Sitara Baxtiyor qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida qishloq joylarda davlat xususiy sherikchilik asosida raqamli xizmatlarni takomillashtirish.....	537
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
Kichik firmalar raqobatbardoshligini oshirishning mintaqaviy muammolari (Xorazm viloyati misolida)	542
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
"Sam Antep Gilam" mchjda marketingni boshqarishni takomillashtirish yo'llari	549
Usmonova D. I.	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	555
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Factors for the Development of The Industrial Sector of the Economy	559
Zakhidov Nodir Umidjanovich	
Mintaqa tumanlararo xo'jalik yurituvchi subyektlar qo'shma biznesini konvergent modeli	563
Yusupov Fayzulla Yakubovich	
Aholini biznesga jalb qilishda tijorat banklarining roli.....	567
Yaxshimuratova Xasiyat Xudaybergenovna	
Mahalliy gastronomik turizmni rivojlantirishda nazariy asoslar.....	571
Sultonov B. A.	
Organizational Factors Influencing Leadership Styles and Procurement Outcomes	575
Saidakhmedov Islomjon Uligbekovich	
Проблемы привлечения иностранных инвестиций в инновационном развитии экономики Узбекистана.....	580
Хамракулова О. Д., Халмурзаев М., Аликулов С. А.	
Тенденции развития жилищного строительства.....	585
Алиева Зилола Маматвалиевна	
Учет и анализ производственных затрат на предприятиях	589
Аделя Азаматовна Нематова, Ибрагимов Мансур Мардонович	

Meva-sabzavotchilik klasterlarini rivojlantirishda xorij tajribasi.....	592
Botirov Erkinjon Xayitovich	
Zamonaviy xizmat ko'rsatish bozori: xalqaro tendensiyalar va uy-joy fondi muammolari sarhisobi.....	598
Sanakulova Barnogul Rizakulovna, Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
Роль рынка капитала в обеспечении макроэкономической стабильности Республики Узбекистан	605
Дадаханова Саида Махаммаджон кизи	
Iqtisodiyotning xususiy sektorida inson resurslarilarni moddiy rag'batlantirishni takomillashtirishda xorij tajribasi.....	608
Baxtiyorova Umida Ulug'bek qizi	
Korxonalarning investitsiya faolligini ta'minlashda soliqlarning rag'batlantiruvchi rolini oshirish xususiyatlari.....	613
Ilyasova Barno Axmadovna	
Dunyo davlatlari iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish tendensiyalari.....	618
Imomaliyeva Mohizoda, Raxmatullayev Lazizbek Nematullo o'g'li	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	623
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Sanoat korxonalarida iqtisodiy resurslar mohiyatini tavsiflovchi tushunchalar	628
Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna	
Mikromoliyalash tashkilotlari faoliyatining operatsiyalar tahlili.....	633
Kamalov Shuxrat Kamalovich	
Temiryo'l transporti sanoat kompleksi korxonalarida ijtimoiy va mehnat munosabatlarini takomillashtirishning nazariy va uslubiy asoslari.....	637
Kadirova Sharofat Amonovna	
Qishloq xo'jalik korxonalarida xarajatlar hisobi va mahsulot tannarxini takomillashtirish masalalari	645
Yuldashev Sherali Xayitovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Анализ экологических факторов и их влияние на финансовую безопасность страны.....	650
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Superior directions, modern trends and prospects for the development of the financial market.....	655
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Raximova Umida Rabbimovna	
Kichik biznesning eksport salohiyatini oshirishda jahon tajribasi	659
Kambarova Sh. M.	
Theory and practice of evaluation of capital assets in Uzbekistan.....	665
Usmonov Bunyod	
Xizmat ko'rsatish sohasini asosiy tarmoqlariga yo'naltirilgan global investitsiyalar holati va prognozini tahlili	668
Muxammadiyev Kamoliddin G'ulomiddinovich	
Методологические основы банковского кредитования и классификация факторов, влияющих на особенности получения кредитов	672
Каримова Азиза Махмадризовна	
Sanoat salohiyati va omillar unumdorligini iqtisodiy-statistik baholash usullari.....	676
Kasimov Azamat Abdulkarimovich	
Цифровизация банков: риски и стратегии управления финансовыми активами в цифровой эпохе.....	682
Кодиров Бобур	
Davlat-xususiy sherikligi asosida iqtisodiyot tarmoqlarining investitsion salohiyatini oshirishning o'rta muddatga mo'ljallangan istibollari (O'zbekiston temiryo'llari AJ misolida)	689
Qodirov Jasurbek Sharofitdinovich	
Banklarda mummoli kreditlar bilan ishlash: samarali strategiya va yondashuvlar	696
Mirsaliyev Erkin Ergashevich	
Agrosanoat ishlab chiqarishining raqobatbardoshligini oshirish va uning innovatsion rivojlanish bilan o'zaro bog'liqligi	700
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich, Muxtorova Oydin Sayfiddin qizi	
Hududlar iqtisodiyotini oshirishda investitsiyalarning roli	707
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
Xizmat ko'rsatuvchi korxonalarning iqtisodiy salohiyatini shakllantirish mexanizmlari	712
Erdonov Muhammadamin Erdon o'gli, Ibragimov Shoxrux Baxtiyorovich, Ataqulov Jahongir Valijon ug'li	
Sug'urtada anderrayting xizmatini (ARDL) modeli tahlili asosida takomillashtirish	717
Mirzoyev Sayfullo Fayzulloyevich	
Роли банков в повышении привлекательности инвестиционной среды в Узбекистане.....	727
Насиров Дилшод Фарходович	

Пути улучшения инвестиционного климата в Республике Узбекистан	731
Нозимов Элдор Анварович, Санатиллоев Ферузшоҳ Бахтиёр угли	
Iqtisodiyot, atrof-muhit, jamiyat va madaniyat o'rtasidagi muvozanatga – obodonlashtirish xizmatlarining ta'siri.....	737
Norkulova Dilfuza Zoxidovna, Xayitov Jamshid Xolvoyevich	
Повышение эффективности депозитной политики в коммерческих банках.....	741
Нуриллаев Раҳмат Ярашевич, Нуриллаев Шердил Жамолиддин угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda tovar-moddiy zaxiralar manbalari va ularni shakllantirish amaliyoti	747
Nurmanov Ulugbek Anorbayevich	
Yer rentasi mulkchilik munosabatlari rivojlanishning zaruriy sharti sifatida.....	752
Abdunazarov O.	
Формирование и развитие цифровой экономики (на примере российской федерации и Республики Узбекистан)	756
Ким П. В.	
Tijorat banklari korporativ boshqaruvida bank xizmatlari samaradorligini	760
Kudratov Sunnatulla Ropijanovich	
Tijorat banklari depozit siyosatining banklar resurs salohiyatini oshirishdagi roli	764
Jo'rayev Isroil Ibrohimovich	
Ways of Development of Electronic Commerce in Uzbekistan	770
Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li	
Hydro Energy as the Important Factor of the "Green Economy"	775
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li	
Navoiy viloyatida turizmni rivojlantirish	781
Isomiddinov Sherzod Sirojiddin o'g'li, Azamatova Nozima Jaxongirovna	
Mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida).....	784
Halimova Dilora Olimboyevna	
Davlat qimmatli qog'ozlari bo'yicha daromadlilik egri chizig'ini aniqlashning fiskal va monetar siyosatni muvofiqlashtirishdagi ahamiyati	787
Hakimov Hakimjon	
Intellectual mulkni boshqarish jarayonlari o'rganishning nazariy muammolari.....	793
Tirkashyev Farhod Mahmudovich	
Sug'urta kompaniyalari va tijorat banklari integratsiyalashuv jarayonini zarurligi va ahamiyati.....	796
Xudoyberdiyeva Sadoqat Abdumannonova	
Роль Среднеазиатских коллекций в развитии музеев России	801
Абдуллаева Нигора Санжаровна	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	804
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida talabalar bilimni yuksaltirish jarayoni: muammolar va yechimlar	808
Hakimov Nazar Hakimovich, Vaxobova Marg'uba Abduxamidovna	
Yashil iqtisodiyot: mazmun mohiyati, nazariya va amaliyot	812
Yuldashev Mutallib Ibroximovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozori tahlili	819
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
"HAVAS COMFORT MEDEL" MChJda marketing xizmatini tashkillashtirish va uning samaradorligini oshirish yo'llari	823
Musyeva Shoirazimovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini soliqlar vositasida rag'batlantirishning klassik nazariyalaridan foydalanish imkoniyatlari.....	831
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	
Yoshlarning ish bilan bandligini ta'minlashning asosiy yo'nalishlari.....	837
Mamaraximov Bekzod Erkinovich	
Chakana bank xizmatlarini rivojlantirish hududlar barqaror rivojlanishining omili sifatida	841
Niyozov Zuxur Davronovich	
Raqamli texnologiyalar asosida oziq-ovqat ta'minoti zanjirini rivojlantirish omillari	845
Yusupov Muxiddin Soatovich	
O'zbekistonda korporativ kreditlash amaliyotini rivojlantirish orqali investitsiya jalb qilish imkoniyatlari.....	855
Asatullayev Alisher	
Davlat budjeti jarayonini takomillashtirish masalalari	860
Ataxanov Bekpo'lat Abdullayevich	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	866
Дурманов Акмал Шаймарданович	

Yuridik shaxslar mol-mulkini soliqqa tortishni rivojlantirish yo'llari	872
Gadayev Jaxongir Muhammadi o'g'li	
Some Principle Issues in the Effective use of Budget Funds in Universities	876
Khairiddinov Sh. B.	
Directions of Using Negotiations in Keeping Peace and Ensuring Stability in Society	879
Kholdarova Fariza Tukhtabaevna	
Elektrotexnika sanoati korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanish.....	883
Mamayusupova Mashxura Sodiqovna	
Elektron tijoratning zamonaviy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish va uni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlash	887
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
Foreign Direct Investment and Electricity Consumption During Uzbekistan's Green Transition	896
Nurbek Khalimjonov	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarini qarz kapitali orqali moliyalashtirishni takomillashtirish	902
Obломуродов Нарзулло Наймович, Шавкатов Наврузбек Шавкатович	
Mol-mulk solig'ining soliqqa tortish tartibini takomillashtirish	910
Poyonov Bobur Bekmurod o'g'li	
Konfutsiychilik axloqiy negizlarida olamiy tartibot.....	916
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
"Yashil iqtisodiyot"ni joriy etish istiqbollari	923
Saloxov Sirojiddin Sadriddin o'g'li	
Investitsiyaning iqtisodiy mohiyati va O'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o'rni.....	928
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
O'zbekiston qishloq hududlarida maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish.....	933
Sharifov Shuhrat Saidahmadovich	
Exploring Big Data Applications for Knowledge Management in Higher Education Administration.....	936
Shakhzod Saydullaev	
O'zbekiston sug'urta bozorida qayta sug'urta faoliyatini rivojlantirish istiqbollari.....	944
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Ekologik turizmning turlari va uni tashkil etishda tabiiy resurslarning ahamiyati.....	950
Soatov Yusuf Xo'jayor o'g'li	
Mamlakatga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion jozibadorlikni oshirish istiqbollari	954
To'laganova Ruhshona Farrux qizi	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoitida maktabgacha ta'lim xizmatlarini holati	959
Umurzakova Dilnoza Egamberdiyevna	
Issues of Improving Production Cooperation in the Industry Network of Our Country	964
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li	
Foydaning soliq obyektiga sifatida shakllantirish zaruriyati.....	971
Yo'ldasheva Mohiraxon Ochestva	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	975
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati.....	980
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimining aholini ijtimoiy himoya qilishdagi o'rni.....	984
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'nalishlari.....	991
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich	
Анализ влияния цифровой экономики на эффективность налоговых органов	996
Бобомуротова Манзура Панжи кизи	
Tadbirkorlik muhitini yaxshilash orqali kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirishning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati.....	1000
Irmatova Lola	
Korxonalarda pul mablag'lari auditini takomillashtirish yo'llari.....	1005
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	1010
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Yashil iqtisodiyotga o'tish ekologik barqarorlikning muhim omilidir	1014
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
Strategik boshqaruv hisobini tashkil etish asoslari va tamoyillarini takomillashtirish.....	1017
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyevna	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1022
Пулатова Сурайё Юлдашевна	

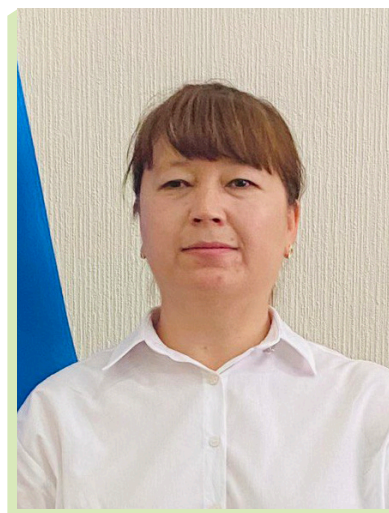
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida oilaviy korxonalarining xizmatlar ko'rsatish sohasidagi o'rni va funksiyalari.....	1026
Tog'ayeva Dilnoza Azamatovna	
Совершенствование методологии исследования демографических процессов.....	1031
Тула Нодирбек Баходир угли	
Инновационные технологии в сфере страхования.....	1037
Хайдарова Нигинахон Шухрат кизи	
Iqtisodiyotni innovatsion isloh qilish sharoitida yer hisobini yuritishning ahamiyati.....	1042
Hojiyev Qo'chqor Mamadiyorovich	
Qattiq maishiy chiqindilarni utilizatsiya qilish orqali qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanishni takomillashtirish.....	1047
Sherqulov Nodir Erkin o'g'li	
Мировой опыт использования денежных и натуральных трансфертов в социальном обеспечении.....	1052
Гулноза Тохировна Самиева	
Davlat xaridlarini amalga oshirish orqali raqobatni rivojlantirish yo'llari.....	1057
Majidov Nizomjon	
Raqamli iqtisodiyot davrida kontent marketingdan foydalanish va uning bosqichlari.....	1064
Tohirjonov Ahmadjon Tohirjon o'g'li, Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
Aksiyadorlik jamiyatlari kapitalini shakllantirish manbalari va usullarini takomillashtirish.....	1070
Norqulov Mirsaid Tulqin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasida investitsion jozibadorlikni oshirish zaruriyati.....	1075
Badalov Jamshid Jamolovich	
Foyda solig'i tushumi va uning O'zbekiston soliq-budjet tizimidagi ahamiyati.....	1080
Shirinov Sabir Erkinovich	
O'zbekistonda davlat korxonalari aksiyalarini moliya bozorlarida sotishni jadallashtirish yo'nalishlari.....	1084
Anvar Eshmatov	
Baliqchilik xo'jaliklarida xodimlar bilan hisob-kitoblar hisobining tashkiliy va uslubiy jihatlarini.....	1088
Ametova Nasiba Danilovna	
Tijorat banklari tomonidan eksportyor korxonalarining kreditlash amaliyotini takomillashtirish.....	1092
Bayjanova Gozzal Sarsengaliyevna	
Digital Transformation of Tax Systems.....	1096
Boburjon Turanboyev Qodirjon o'g'li, Musabekov Sherali Nazarali o'g'li	
Yangi O'zbekistonda xotin-qizlarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish yo'nalishlari.....	1101
Raxmonova Aziza Tolibovna	
Transitioning to a Green Economy and Implementing Sustainable Technological Changes in Uzbekistan.....	1106
Umarov Elshod G'ulom o'g'li	
Texnik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari daromadlari tarkibi va ularning o'ziga xos jihatlari.....	1112
Yuldashov Elmurod Abdujalil o'g'li	
Совершенствование системы профессионального управления жилищно-коммунальным хозяйством Узбекистана.....	1116
Икромов Ханифа Одилловна	
Sanoat korxonalarini kreditlash amaliyotining zamonaviy holati.....	1121
Kamalova Jamila	
O'zbekistonda davlat ishtirokidagi korxonalarining huquqiy maqomi va ularni isloh qilishning istiqbollari.....	1125
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Nodavlat notijorat tashkilotlari mablag'lari va ulardan foydalanish to'g'risidagi bajarilishlarga oid hisobotni tuzish va taqdim etish tartibi.....	1131
Ne'matov Oybek Ismatullayevich	
Предприятие автомобильной промышленности как объект реализации концепции устойчивого развития.....	1136
Туйчиев Комилжон Лазизович	
Tijorat banklari aktivlari diversifikatsiyasining nazariy ahamiyati.....	1143
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	
Tijorat banklarida yangi masofaviy bank xizmat turlarini rivojlantirish.....	1146
Umarov Abdulquddus Abdilxatovich	
Некоторые вопросы эконометрической оценки CES – функций и их практическое применение в экономических задачах.....	1151
Шадиева Гулнора Мардиевна, Усманов Фарзод Шохрухович	
Использование искусственного интеллекта в спортивной индустрии.....	1158
Усманова Дилфузахон Иброхимовна	
The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.....	1163
Po'latov Sherzodbek Oybek o'g'li, Farmonov Ilhomjon Iqboljon o'g'li	

Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishni takomillashtirish (Andijon viloyati misolida)	1168
Xolmatov Sanjarbek Xojimatovich	
O'zbekiston temir yo'l transport tizimi rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari	1174
Qilichev Umid Ibadullayevich	
Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi sharoitida raqamli banklar resurslarini oshirish choralari	1181
Xamraqulova Gulnozaxon Faxriddin qizi	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari kredit foiz stavkasini muvofiqlashtirish masalalari	1185
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'zbekistonda Islom banklari faoliyatini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	1191
Vasiyev Alisher Samiyevich, Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Islom iqtisodiyotining mohiyati	1197
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Budjet mablag'larini taqsimlanishi va maqsadli sarflanishida inson kapitalidan foydalanish va jamoatchilik nazoratining samaradorligi	1201
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
Maxsus iqtisodiy zonalar investitsiya muhiti jozibadorligini oshirishda tarif va notarif mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlari	1207
Ja'sur Umirzoqov Artiqboy o'g'li	
Перспективное развитие промышленной кооперации между странами	1212
Назарова Раъно Рустамовна, Жартай Жанибек Маратулы	
Soliqlar yig'iluvchanligini oshirishga ta'sir etuvchi omillar	1218
Berdiyeva Uguloy Abduraxmanovna	
Ta'lim sifatini ta'minlash oliy ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirishning asosiy omili	1222
Nematov Inatillo Ubaydullayevich	
Aholiga ko'rsatiladigan bank xizmatlarini takomillashtirish	1228
Umurzakova Adiba Ochilovna	
Tijorat banklari resurslari shakllanishining manbalari va yo'llari	1232
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1238
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Пути эффективного использования внутренних инвестиций в национальной экономике	1242
Рафиева Зарина Хусановна	
Development of the Country's Economy Through the Development of the Stock Market in Developing Countries	1246
Akhmedov Doniyorbek	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotini rivojlanishi va uning asosiy yo'nalishlari	1250
Azizova Manzura Ibragimovna	
The theoretical importance of product cost reduction in industrial production	1254
Dilfuza Baxramovna Safarova	
Fond bozorlarining tashkil etilishi va rivojlanish tendensiyalari	1261
Shamsiyev O'ktam Sayfitdinovich	
Mamlakatda davlat tibbiyot muassasalarining tutgan o'rni va ularni rivojlantirish yo'nalishlari	1266
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
Obligatsiyalar bozorida banklarning ishtiroki va ahamiyati	1272
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
Milliy iqtisodiyotimizda investitsiya portfelini shakllantirishning nazariy asoslari	1277
Ibragimov Gafurjan Axmetovich	
Kompaniyalarning tashqi savdo faoliyatini moliyalashtirishning nazariy asoslari va xorij tajribasi	1282
Ibragimov Mansur Axmedovich	
Mahalliy byudjetlar xarajatlari ijrosining samaradorligini oshirish masalalari (Jizzax viloyati misolida)	1286
Mamayusupov Omonulla Mamatqulovich	
Ключевые факторы успеха в мотивации и управлении проектными командами	1294
Мансурова Севара Мансуровна	
Mehmonxona biznesida CRM tizim xizmatlarini loyihalash	1297
Ishanxodjayeva Dilfuza Erkinovna	

TURISTIK KORXONALARDA YASHIL INNOVATSION MAHSULOTLAR ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH

Ruzibayeva Nargiza Xakimovna

SamSI, Investitsiya va innovatsiyalar kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Yashil innovatsiyalar turizm sohasi va ularning mahsulotlari barqarorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ular uglerod chiqindilariga, global yashil savdoga ta'sir qiluvchi tarmoqlarning energiya samaradorligiga va energiya siyosatiga ta'sir qilishi mumkin. Ushbu bo'shliqni bartaraf etish juda muhim, chunki turistik korxonalarining yashil innovatsion strategiyalarini qanday qilib yaxshiroq boshqarishni aniqlash bugungi kunda barqaror ishlash afzalliklariga erishish va saqlab qolishga umid qilayotgan korxonalar uchun tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada nafaqat yashil innovatsion mahsulot orqali moliyaviy samaradorlikni oshirish, balki samarali boshqarish uchun foydali nazariy natijalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: moliyaviy samaradorlik, yashil innovatsiya, yashil mahsulot innovatsiyasi, yashil jarayon innovatsiyasi, yashil xizmat innovatsiyasi.

Abstract: Green innovation is important in increasing the sustainability of the tourism industry and its products. They can influence carbon emissions, the energy efficiency of industries affecting global green trade, and energy policy. Bridging this gap is critical, as determining how best to manage tourism businesses' green innovation strategies is becoming increasingly important for businesses today hoping to achieve and maintain sustainable performance advantages. This paper presents useful theoretical results not only for increasing financial performance through green innovation products, but also for effective management.

Key words: financial efficiency, green innovation, green product innovation, green process innovation, green service innovation.

Аннотация: Зеленые инновации важны для повышения устойчивости туристической индустрии и ее продуктов. Они могут влиять на выбросы углекислого газа, энергоэффективность отраслей, влияющих на глобальную зеленую торговлю, и энергетическую политику. Устранение этого разрыва имеет решающее значение, поскольку определение того, как лучше всего управлять стратегиями зеленых инноваций туристического бизнеса, становится все более важным для бизнеса сегодня, надеющегося достичь и поддерживать устойчивые преимущества в производительности. В данной статье представлены полезные теоретические результаты не только для повышения финансовых показателей за счет зеленых инновационных продуктов, но и для эффективного управления.

Ключевые слова: финансовая эффективность, зеленые инновации, зеленый инновационный продукт, зеленый инновационный процесс, зеленый инновационный услуг.

KIRISH

Barqaror rivojlanish yigirma birinchi asrning muhim mavzusi bo'lib, yashil innovatsiyalar barqaror rivojlanishga erishish uchun muhim harakatlantiruvchi omil hisoblanadi. Barqaror rivojlanish va yashil atrof-muhitni muhofaza qilish konsepsiyasini doimiy ravishda ommalashtirish bilan yashil innovatsiyalar turistik korxonalar rivojlanishining muhim yo'nalishiga aylandi. Yashil innovatsiyalar samaradorligi korxonalarning tabiiy resurslardan foydalanishni optimallashtirish bilan birga atrof-muhitga zarari, ta'siri va yomonlashuvini kamaytiradigan innovatsiyalarni ishlab chiqish darajasini o'Ichaydi. Strategiya sifatida yashil innovatsiya ekotizimni saqlab qolgan holda mijozlarning talablarini qondirish uchun ajoyib imkoniyatlarni taqdim etadi. Butun dunyo bo'ylab mijozlar tobora ko'proq ekologik toza yoki yashil mahsulotlar va xizmatlarni sotib olishga intilmoqda. "Yashil" yorliq korxonalar uchun uzluksiz innovatsiyalarni rivojlantirish, yangi bozor imkoniyatlarini yaratish va yangi iste'molchilar talablarini qondirish, shu bilan mijozlar kapitalini yaratish va oshirish uchun haqiqiy rag'batni taklif qiladi.

Yashil innovatsiyalar samaradorligining ta'sir mexanizmi va evolyutsiya qonunini tushunish mintaqa iqtisodiyotining yuqori sifatli o'sishini qo'llab-quvvatlashga yordam beradi. Yashil innovatsiyalar samaradorligi mintaqadagi yashil rivojlanish miqdorini o'Ichash uchun muhim ko'rsatkichdir. Yashil innovatsiyalar samarador-

ligini o'rganish hozirda ikkita yo'nalishga qaratilgan: o'lchash usullari va ta'sir etuvchi omillarni tahlil qilish. Bir tomondan, yashil innovatsiyalar samaradorligini o'lchashning ikkita asosiy yondashuvi mavjud: ma'lumotlarni to'plash tahlili yondashuvi va stokastik chegara yondashuvi ^[1].

Boshqa tomondan, olimlar atrof-muhitni tartibga solish, tezyurur temiryo'l qurilishi, Internet va texnologik innovatsiyalar yashil innovatsiyalar samaradorligiga qanday ta'sir qilishini o'rganib chiqdilar. Misol uchun, "Porter gipotezasi" atrof-muhitni muhofaza qilish qoidalari dastlab korxonalar uchun xarajatlarni oshirishi mumkinligini ta'kidlaydi, lekin oxir-oqibat xarajatlarni kamaytirish va mahsulot sifatini yaxshilashga olib keladi, natijada raqobatdosh ustunlik va yashil innovatsiyalar salohiyatini oshiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Ko'pgina mualliflar raqobatdosh ustunlikka ega bo'lish va korporativ samaradorlikka erishishda yashil innovatsion mahsulotlar muhimligini tan oladilar. Adabiyotlarda yashil innovatsion mahsulot haqida ko'plab ta'riflar mavjud.

Ariffin va boshqalar ta'rifiga e'tibor qaratsak, tabiiy resurslardan foydalanishni kamaytirishga mo'ljallangan va qayta ishlanishi mumkin bo'lgan mahsulotga ishora qiladi ^[2]. Topilgan yana bir ta'rif uni energiya va resurslarni tejash hamda ifloslanish va chiqindilarni kamaytirish orqali tabiiy muhitni muhofaza qilish yoki undan foyda olishga qaratilgan qarorlar va harakatlar bilan bog'liq mahsulot sifatida ko'rsatadi ^[3]. Ko'rinib turibdiki, ikkita ta'rif juda o'xshash, chunki atrof-muhitni muhofaza qilish yashil mahsulotlarning asosiy vazifasi hisoblanadi. Demak, yashil innovatsion mahsulot (YIM) va xizmatlar ishlab chiqarishning har bir bosqichida atrof-muhitni muhofaza qilish amaliyotlarini birlashtirishga qaratilgan sa'y-harakatlar natijasida yuzaga kelgan mahsulotdir.

Yana bir olim Chang ^[4] atrof-muhit omillari (masalan, materiallardan foydalanish, energiya iste'moli, atrof-muhitga ta'sir) yashil innovatsiya jarayonida sotuvchilar tomonidan qanday ko'rib chiqilishini tushuntiradi, chunki mahsulotlar o'zgartiriladi va ma'lum sifat bilan yaratiladi, shuning uchun YIMning hayot aylanishi davomida atrof-muhitga salbiy ta'sirlarni kamaytirishi mumkin.

Kam-Sing Vong ^[5] o'z modelida yangi yashil mahsulot muvaffaqiyatini o'zgaruvchi sifatida qabul qiladi va uni uch o'lchovdan o'lchaydi. Birinchidan, mahsulot yashil mahsulot sifatida malakaga ega bo'lishi uchun uning atrof-muhit talablariga qanchalik mos kelishi. Ikkinchidan, uning moliyaviy ko'rsatkichlari va uchinchidan, mahsulot muvaffaqiyatining umumiy idroki.

Mualliflarning tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, yashil jarayon innovatsiyasi va yangi yashil mahsulot muvaffaqiyati, shuningdek, yashil mahsulot innovatsiyasi va yangi yashil mahsulot muvaffaqiyati o'rtasida muhim bog'liqlik bor.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yashil innovatsiyalar yashil innovatsion mahsulot (YIM) ishlab chiqarish uchun juda muhimdir. Yashil innovatsiyalar sanoatdagi ierarxik tuzilmani ko'rsatadi, bunda natijalar mahsulot innovatsiyasi va jarayonlari muhim va qiziqarli hodisa ekanligini ko'rsatadi va kompaniyalarga iste'molchilarning xohish-istaklaridagi o'zgarishlarni yaxshiroq kutish imkonini beradi. yashil mahsulot innovatsion tashabbuslarini iste'molchi qadriyatlar bilan uyg'unlashtirish, shu tariqa bozor talabidan kelib chiqqan holda tezkor innovatsiyalar bilan shug'ullanadigan tarmoqlarga raqobatdosh ustunlikka erishish imkonini beradi ^[6].

Kompaniyalar YIMni an'anaviy mahsulotlardan farqlash uchun YIMning atrof-muhit bilan bog'liq mijozlarining afzalliklari va qabul qilingan mahsulot qiymatlarini taklif qilishlari va yetkazishlari mumkin. Chan va boshqalar ^[7] tushuntirganidek, iste'molchilar YIMni iste'mol qilish an'anaviy mahsulotga nisbatan afzalliklarga ega ekanligini bilishlari kerak; an'anaviy ravishda mahsulot samaradorligi va atrof-muhitga ta'siri bo'yicha qo'llaniladigan baholashda iste'mol natijasida ishlab chiqarilgan mahsulot hisobga olinmaydi, natijada atrof-muhit ko'rsatkichlari yomonlashadi, lekin YIM iste'moli bilan atrof-muhit ko'rsatkichlari yaxshilanadi, shuningdek, xarajatlar kamayadi.

Yashil innovatsiya ishlari odatda ikki turga bo'linadi. Birinchisi yashil innovatsiyani korxonaning qobiliyatlarini sifatida tavsiflaydi ^[8], ikkinchisi esa yashil innovatsiyani tashkilotning ekologik amaliyoti sifatida belgilaydi. Tashkiliy amaliyotlar haqida gap ketganda, yashil innovatsiya "yashil mahsulotlar yoki jarayonlar bilan bog'liq apparat yoki dasturiy ta'minot innovatsiyasi" sifatida tavsiflanadi; yashil innovatsiya atrof-muhit va tashkiliy samaradorlikni kengaytiradigan va firmalarga raqobatdosh ustunlikni ta'minlaydigan boshqaruv amaliyotlari va texnologik yutuqlarni o'z ichiga oladi. Boshqa tadqiqotchilar yashil innovatsiya noyob yoki o'zgartirilgan tizimlar, jarayonlar, mahsulotlar va amaliyotlardan iborat bo'lishini tavsiya qiladilar, ular atrof-muhitga ustunlik beradi va firmalarning barqarorligini subsidiyalaydi ^[9].

Xususan, yashil innovatsiyalarni uch qismga bo'lish mumkin: yashil mahsulot innovatsiyasi, yashil jarayon innovatsiyasi va yashil xizmat innovatsiyasi.

Yashil mahsulot innovatsiyasi mahsulotning ishlash muddati oxirida ishlab chiqarish, foydalanish va yo'q qilish paytida atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish uchun mahsulot dizaynidagi innovatsiyalarni o'z ichiga oladi. U

ishlab chiqarish jarayonida moddiy chiqindilar va energiyani kamaytirish uchun ekologik toza materiallardan foydalanish va qayta ishlashga qaratilgan. An'anaviy mahsulot innovatsiyasi bilan taqqoslaganda, yashil mahsulot innovatsiyasi – bu iste'molchilar salomatligi va xavfsizligiga xavf tug'dirmaslik uchun xom ashyo va energiya haddan tashqari iste'molini kamaytirish orqali atrof-muhit o'zgarishlari va mijozlar talablarini qondirish uchun kompaniyalar tomonidan amalga oshirilgan innovatsiya. Ushbu innovatsiya atrof-muhit muammolariga e'tibor qaratadi, korporativ ekologik mas'uliyatni ta'kidlaydi va mahsulotlardan foydalanish va yo'q qilishga, shu jumladan, energiyani tejash, ifloslanishning oldini olish, chiqindilarni qayta ishlash, toksiklikni kamaytirish va atrof-muhit dizayniga ahamiyat beradi. Yashil mahsulot innovatsiyasi iste'molchilarning atrof-muhitni muhofaza qilish ehtiyojlarini qondiradi, firmalarga yangi bozorlarni rivojlantirishga yordam beradi, boshqa firmalar uchun mahsulotlarni nusxalashni qiyinlashtiradi va mahsulot raqobatbardoshligini saqlaydi. Muvaffaqiyatli yashil mahsulot innovatsiyasi nafaqat resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishi, balki firmalarga raqobatdosh ustunlikka erishish imkonini beradi.

Yashil jarayon innovatsiyasi hukumatlar, ilmiy tadqiqot tashkilotlari va ijtimoiy guruhlar tomonidan keng tan olingan. Yashil innovatsiyaning eng asosiy elementlaridan biri va yashil mahsulot innovatsiyasini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan aniq talab, yashil jarayon innovatsiyasi atrof-muhit yukini minimallashtirish uchun ilg'or yashil jarayon, yashil ishlab chiqarish uskunalar va yashil qayta ishlash usullarini joriy etish kabi yondashuvlardan foydalangan holda ishlab chiqarish jarayonining innovatsiyasini ta'kidlaydi. An'anaviy innovatsiyalar bilan taqqoslaganda, yashil jarayon innovatsiyalari atrof-muhit ifloslanishini va energiya va xom ashyo iste'molini kamaytirish uchun atrof-muhit sifatini yaxshilashda o'zgarmas rol o'ynaydi. Ushbu innovatsiya manfaatdor tomonlarning ekologik ehtiyojlarini mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va mahsulotlarni atrof-muhitni muhofaza qilish qoidalariga muvofiqlashtirish orqali ishlab chiqarish dizayniga kiritadi.

Yashil xizmat innovatsiyasi yashil ixtiro, ekologik xizmatlar portfeli, atrof-muhitga xizmat ko'rsatish va atrof-muhitni muhofaza qilish xizmatlarini loyihalash kabi elementlarni o'z ichiga oladi. Boshqa xizmat innovatsiyalaridan farqli ravishda yashil xizmat innovatsiyasi ekologik ijtimoiy mas'uliyat va mijozlar tajribasiga qaratilgan. Bu raqobatchilar birinchi navbatda kompaniyalar tomonidan taqdim etiladigan xizmatlarning atrof-muhitga ta'sirini hisobga olgan holda osongina takrorlanmaydigan noyob xizmatdir. Yashil xizmat innovatsiyasi jarayonida kompaniya yangi mahsulot va xizmatlarni atrof-muhitga e'tibor qaratgan holda qayta paketlaydi, ekologik toza savdo amaliyotlari va sotishdan keyingi xizmatlarni va'da qiladi va kompaniyalarga barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda faol yordam beradi. Kompaniyalar yashil xizmatlar, yashil dizayn va toza ishlab chiqarish kabi yashil xizmat innovatsion faoliyatini targ'ib qilish orqali ustunlikka erishadilar. Ular, shuningdek, yashil xizmat innovatsiyasi orqali raqobatchilarga kirish to'siqlarini oshirishi mumkin.

Yuqoridagi tahlillarga asoslanib, yashil mahsulot innovatsiyasi, yashil jarayon innovatsiyasi va yashil xizmat innovatsiyasi kelajakdagi rivojlanishning muqarrar tendensiyalari hisoblanadi. Ular korxonalarga ko'p foyda keltirishi mumkin, ammo qiyinchiliklar va imkoniyatlar birgalikda mavjud. Korxonalar yashil innovatsiyalarni amalga oshirish uchun katta resurslar va uskunalar va chiqindilarni qayta ishlash uchun ma'lum miqdorda mablag' sarflashlari kerak. Yashil mahsulotlarni ishlab chiqarish qiymati shunga o'xshash yashil bo'lmagan mahsulotlarni ishlab chiqarishga qaraganda ancha yuqori, foyda maydoni sezilarli darajada kamayadi va mahsulot narxining raqobatbardoshligi yuqori emas, bularning barchasi firmaning bozor faoliyatini yaxshilashga salbiy ta'sir ko'rsatadi va qiyinchilik tug'diradi ^[10].

Yashil innovatsiyalarning korxona faoliyatiga ta'siri bo'yicha oldingi tadqiqotlarni ko'rib chiqish shuni ko'rsatadiki, fanda yashil innovatsiya strategiyasi korxona faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinmi yoki yo'qligi haqida turlicha qarashlar mavjud.

Atrof-muhitni muhofaza qilish va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi tobora kuchayib borayotgan qarama-qarshilik bilan, tobora ko'proq korxonalar yashil innovatsiyalar orqali qiyinchiliklarni yengib o'tishga va o'z faoliyatini yaxshilashga umid qilmoqda. Shu munosabat bilan, biz yashil innovatsiyalarning o'ziga xos turlarini chegaralash va eng muhimi, yashil innovatsiyalarning o'ziga xos turlari korxona faoliyatiga qanday hissa qo'shishini aniqlash va o'rganish orqali muhim yashil innovatsiyalar haqidagi tushunchamizga qo'shilish dolzarbligini tan olamiz.

So'nggi o'n yilliklarda atrof-muhit muammolari, qat'iy qoidalar, atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha xalqaro konvensiyalarning tarqalishi va iste'molchilarning atrof-muhitga bo'lgan munosabatining kuchayishi korxonalarni atrof-muhit bilan bog'liq bo'lgan strategiya va siyosatlarni ishlab chiqishga olib keldi. Yashil innovatsiyalar samaradorligi korxonalarning atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha o'z majburiyatlariga qanchalik rioya qilishlarini baholash uchun atrof-muhitni boshqarish va barqaror amaliyotlar nuqtayi nazaridan o'lchaydi.

Atrof-muhitni muhofaza qilish tartib-qoidalarini amalga oshirish uchun korxonalar samaradorlikni oshirishga qaratilgan yangi jarayonlar, mahsulotlar, texnologiyalar va boshqaruv strategiyalarini ishlab chiqadilar.

Biz Chen va boshqalarning yashil innovatsiya ta'rifini "Yashil mahsulotlar yoki jarayonlar bilan bog'liq bo'lgan apparat yoki dasturiy ta'minot innovatsiyasi, shu jumladan, energiyani tejash, ifloslanishning oldini olish, chiqindilarni qayta ishlash, yashil mahsulotlar dizayni yoki korporativ atrof-muhitni boshqarish bilan bog'liq texnologiyalardagi innovatsiyalar" deb qabul qilamiz.

O'zgartirish konseptualashtirilgan yashil innovatsiyani kompaniyaga korporativ imidjini yaxshilash, yangi bozorlarni rivojlantirish va manfaatdor tomonlarning atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha so'rovlarini qondirish

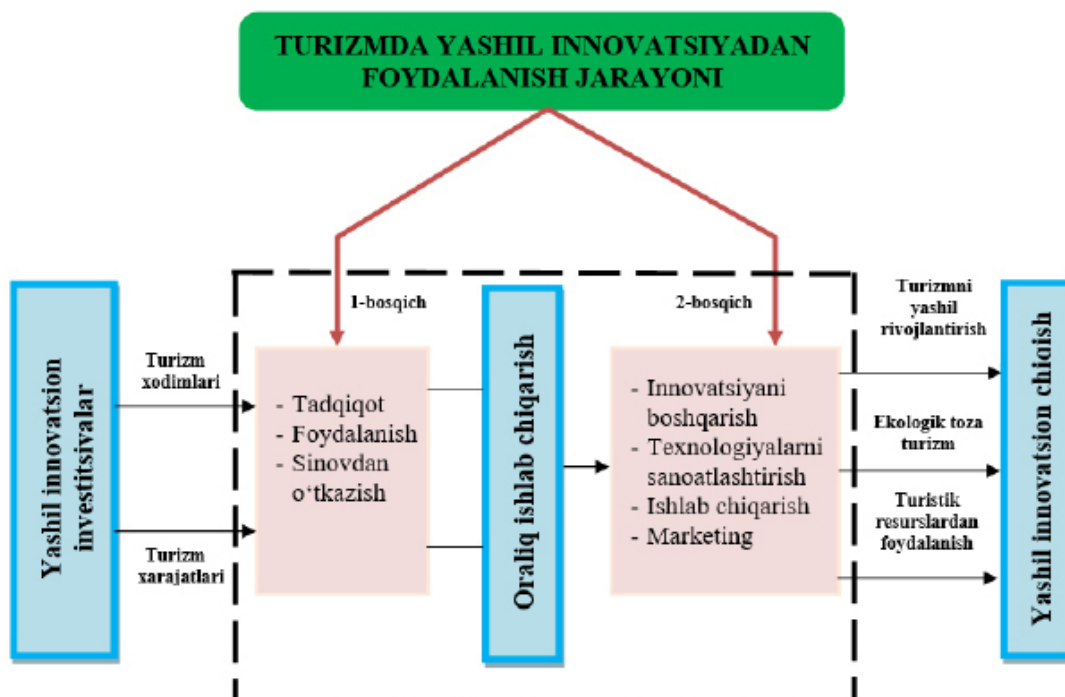
bilan birga raqobatdosh ustunligini kengaytirish imkonini beradigan innovatsiyaning alohida turi sifatida. Xuddi shunday, Leenders va Chandra yashil innovatsiyalar ifloslanishning oldini olish, qayta ishlash, chiqindilarni qayta ishlash, energiyani tejash va ekologik jihatdan samarali dizayn uchun texnologik rivojlanish bilan bog'liq bo'lgan mahsulot yoki jarayon innovatsiyalarini o'z ichiga olishini tasdiqlaydi. Bunday innovatsiyalar korporativ strategiya, mahsulotni loyihalash usullari, ishlab chiqarish jarayonlari, resurslardan foydalanish va chiqindilarni qayta ishlash tartib-qoidalarida sezilarli o'zgarishlarni o'z ichiga olgan holda tashkilotlarning ekologik izini kamaytiradi. Biz korxonalarning yashil innovatsion harakatlari natijalarini qo'lga kiritish uchun yashil innovatsiyalar samaradorligiga e'tibor qaratamiz.

Innovatsiya mahsulotlar, xizmatlar yoki jarayonlar haqida yangi yoki yangi g'oyalarni ixtiro qilish va qo'llashni o'z ichiga oladi. Hozirgi vaqtda ko'plab korxonalar ekologik muammolarning ortib borayotgan ahamiyatini hal qiluvchi faol strategiyalarni qabul qilishga majbur. Korxonalar muvaffaqiyatli yashil innovatsion jarayonlar va mahsulotlarni yaratish uchun tashqi va ichki g'oyalardan foydalanishlari kerak. Shunga ko'ra, ko'plab yashil innovatsiyalarning boshlang'ich nuqtasi sherikning g'oyalari va takliflari bo'lishi mumkin.

Yuqorida aytib o'tilganidek, yashil innovatsiya yoki eko-innovatsiya, ushbu loyihaning maqsadlari uchun atrof-muhitga ta'simi kamaytirishga olib keladigan yoki tegishli faoliyatning butun hayoti davomida resurslardan foydalanishni optimallashtiradigan innovatsiya sifatida aniqlanadi. Bundan tashqari, yashil innovatsiya innovatsiyalarning an'anaviy shakllariga qaraganda ko'proq tubdan yaxshilanishlarni izlash qobiliyatiga ega ekanligi ta'kidlanadi.

Turizm va asosan xizmat ko'rsatishga yo'naltirilgan boshqa tarmoqlar uchun eng muhimi, atrof-muhit samaradorligini oshirish uchun innovatsiyalar nafaqat yangi texnologiyalar bilan bog'liq. Yashil iqtisodiyotga o'tishda texnologik bo'lmagan innovatsiyalar tobora muhim rol o'ynaydi. Masalan, atrof-muhitni boshqarish tizimlari va yangi biznes modellarini joriy etish, marketing va tashkiliy usullardagi o'zgarishlar, shuningdek, ijtimoiy va institutsional tuzilmalardagi innovatsiyalar. Hukumatlar bunday innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashlari kerak va bunda ularning asosiy siyosati bunday innovatsiyalarga yetarli darajada yordam beradimi yoki yo'qligini o'ylab ko'rishlari kerak.

Ikki bosqichli nuqtayi nazardan, turizm sanoatining yashil innovatsion jarayonini yashil ilmiy-tadqiqot jarayoni va yashil yutuqlarni konvertatsiya qilish jarayoniga bo'lish mumkin. Yashil konsepsiyaga ko'ra, turizmning yashil ilmiy-tadqiqot ishlari turizmning ilmiy-tadqiqot xodimlari va xarajatlarini investitsiyalash orqali tadqiqot, ekspluatatsiya va sinov davri orqali turizm patentlari va boshqa ilmiy va texnologik mahsulotlarni ishlab chiqarish jarayonini anglatadi. Turizmning yashil yutug'ini konvertatsiya qilishning maqsadlari turizm patentlari kabi ilmiy va texnologik yutuqlarni iqtisodiy va ekologik manfaatlarga aylantirish, ya'ni boshqaruv innovatsiyasi, texnologik sanoatlashtirish, ishlab chiqarish va marketing kabi bir qator jarayonlar orqali yashil rivojlanishni amalga oshirishdir, turizmga ekologik toza va resurslardan barqaror foydalanish. Ikki bosqichli istiqbolda turizm sanoatining yashil innovatsion jarayoni 1-rasmda ko'rsatilgan.

1-rasm: Ikki bosqichli istiqbolda turizm sanoatining yashil innovatsion jarayoni sxemasi¹

1 Muallif ishlanmasi

1-rasmda tahlil qilingan va turizm sanoatining xususiyatlari bilan birgalikda yashil ilmiy-tadqiqot va turizmning yashil yutuq konvertatsiyasining ikki bosqichining xususiyatlariga ko'ra, ushbu tadqiqot uchta jihatdan kirish-chiqish ko'rsatkichlarini tanladi: bu yerda turizm sanoatining yashil ilmiy-tadqiqot va yutuqlarini konvertatsiya qilish samaradorligini o'lchash uchun innovatsiyalar kiritish, ilmiy va texnologik mahsulotlar va iqtisodiy va ekologik mahsulotlar. Maxsus indikatorni tanlash jarayoni quyidagicha edi:

Innovatsiya kiritishda korxona xodimlari va xarajatlari innovatsion investitsiyalarni o'lchashning asosiy ko'rsatkichlari hisoblanadi. Shunga ko'ra, turizm sohasidagi ilmiy-tadqiqot xodimlarining to'liq vaqtli ekvivalenti inson kiritish ko'rsatkichi sifatida tanlangan. Turizmning ilmiy-tadqiqot ishlariga sarflangan xarajatlari moliyaviy indikator sifatida tanlandi (Ilmiy-tadqiqot xarajatlari kumulativ ta'sir ko'rsatadi va turistik ilmiy-tadqiqot xarajatlarini birja ko'rsatkichiga normallashtirish uchun barqaror inventarizatsiya usuli qabul qilindi). Bundan tashqari, turizm ko'p mehnat talab qiladigan soha bo'lganligi sababli, yashil innovatsiyalar xodimlarning yuqori sifatini talab qiladi, shuning uchun moddiy resurslarni kiritish (masalan, xodimlar uchun o'quv platformalari) ham hisobga olinishi kerak. Turizmning yashil innovatsion faoliyatining moddiy kirish ko'rsatkichi sifatida turizm ta'lim yo'nalishi mavjud OTMLar sonini tanlash mumkin.

Ilmiy va texnologik mahsulot. Patent grantlari va patent talabnomalari soni odatda bosqichning ilmiy va texnologik natijalarini o'lchash uchun ishlatiladi. Ba'zi patentlar, hatto pirovard natijada ruxsat berilmagan bo'lsa ham, ma'lum iqtisodiy va ijtimoiy foyda keltirishi va innovatsion faoliyatning ijtimoiy muhitini ifodalashi mumkinligi sababli, bu yerda ilmiy-texnikaviy mahsulot ko'rsatkichi sifatida turizm patentiga arizalar soni tanlangan.

Iqtisodiy va ekologik mahsulot. Turizm sanoatining umumiy daromadi turizmdan olingan iqtisodiy mahsulotni aks ettirishi mumkin va shuning uchun bu yerda turizmning yashil innovatsion faoliyatining iqtisodiy mahsulot ko'rsatkichi sifatida tanlangan. Turizmni rivojlantirishning atrof-muhitga bosimini har tomonlama o'lchash uchun entropiya usuli o'zaro bog'liq chiqindi suvlar, oltingugurt dioksidi, tutun (chang) va karbonat angidrid chiqindilarini atrof-muhit ishlab chiqarish ko'rsatkichi sifatida birlashtirish uchun ishlatilgan.

Yashil innovatsiyalar samaradorligi tashkilotlarning tabiiy resurslardan foydalanishni optimallashtirishda atrof-muhitga yetkazilgan zararni, ta'sirini va yomonlashuvini kamaytiradigan yoki kamaytiradigan innovatsiyalarni ishlab chiqish darajasini o'lchaydi.

Keng qamrovli adabiyotlarni ko'rib chiqishga asoslanib, innovatsion yashil mahsulotlarni iste'mol qilish va xarid qilish yoki takroriy xarid qilishda iste'molchilarning xatti-harakatlarining keng qamrovli to'plamini taqdim etadi. Bu kabi ishtirokchilar o'rtasida konsensusning asosi sifatida qaraladi; hukumat, sanoat va jismoniy shaxslar xarid qilish yoki takroriy xaridlarni amalga oshirishda iste'molchilarning xatti-harakatlari haqida innovatsion mahsulotlar yaratishda. Shu sababli, iste'molchi muhitining qoniqishi va munosabati sotib olish xatti-harakatlarini shakllantirishda bebaho manba hisoblanadi. Bundan tashqari, iste'molchilarning qoniqishini baholash va atrof-muhitga bo'lgan munosabat innovatsion yashil mahsulotlarning xatti-harakatlarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega degan xulosaga kelinadi. Aftidan, iste'molchilarning ekologik xatti-harakatlari qoniqish va sotib olish yoki takroriy xaridlar o'rtasida vositachi sifatida muhim rol o'ynaydi.

XULOSA

Mamlakatimizda turizm biznesining atrof-muhit sohasidagi nisbatan past innovatsion faolligi turizm xizmatlari bozorida ustun ulushni tashkil etuvchi kichik biznes subyektlari orasida bunday faoliyat uchun obyektiv shart-sharoitlarning yo'qligi bilan izohlanadi va innovatsion rivojlanishni davlat va xususiy institutlar tomonidan zaif qo'llab-quvvatlash, bu "yashil" innovatsiyalarni rag'batlantirish tizimini takomillashtirish yo'llarini izlash muammosini dolzarblashtiradi. Ushbu muammoni hal qilish mexanizmning alohida bloklari mazmuni, ularning ichki tuzilishi va qurilish mantig'i bo'yicha keyingi tadqiqotlarning dolzarbligini belgilaydi. Ularning samarali ishlashi uchun omillar va shart-sharoitlarni, shuningdek, maqsadlarga erishishni ta'minlash uchun bloklar va ularga kiritilgan vositalarning o'zaro ta'siri algoritmini aniqlash muhimdir.

Ekologik innovatsiyalar kontseptsiyasi shakllanish jarayonida ekotizimlarning yangi chaqiriqlari ta'sirida ham ekoinnovatsiya tushunchasi ham rivojlanmoqda. Jamiyatning ekologik ehtiyojlarini mos ravishda o'zgartirish va bilimlarni chuqurlashtirish natijasida barqarorlik nazariyasi va boshqa bir-birini to'ldiruvchi iqtisodiy va ijtimoiy nazariyalarni ishlab chiqish, bu esa innovatsion faoliyatni boshqarish mexanizmini adekvat o'zgartirishni talab qiladi.

Turli mamlakatlarda turizm sanoati subyektlarining amaliy ekoinnovatsion faoliyati bo'yicha olib borilgan zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, hozirgi vaqtda kichik va o'rta korxonalar uchun muhim rag'batlantiruvchi omil tadbirkorlarning turmush tarzi va ichki e'tiqodlari hisoblanadi. Biznes menejerlari o'z navbatida, ekologik ta'lim va o'qitish tizimi, iqtisodiy tizimning ekologik o'zgarishining milliy rasmiy va norasmiy institutlarining rivojlanish darajasi bilan shakllanadi. Davlatning turizm tizimidagi tartibga solish ta'siri unchalik ahamiyatli emas, chunki sanoat sektoridan farqli o'laroq, ular qat'iy emas. Bunday sharoitda davlat faoliyatining

samaradorligi uning o'z boshqaruvi, shu jumladan, rag'batlantirish funksiyalarini amalga oshirishda ekologik maqsadlarning ustuvorligini ta'minlash qobiliyati bilan belgilanadi.

Turizmga innovatsiyalarni amalga oshirish jarayoni odatda tizimdagi maqsadli o'zgarishlarni qo'llash orqali sodir bo'ladi. Bu o'z navbatida, bitta yangilikni joriy etish natijasida butun tizimda ko'plab innovatsion o'zgarishlar sodir bo'lishiga olib keladi.

O'sish va qonunchilik bazasini shakllantirish, uni yaratish va davlat bozorini rag'batlantirish usullarini ishlab chiqish, mavjud mahsulotlarni tadqiq qilish va joriy etish uchun zaxiralar yashil transformatsiyada muvaffaqiyatga erishish uchun xalqaro ilmiy va texnologik almashinuvni yo'lga qo'yish zarur. Tadqiqot natijalariga asoslangan amaliy natija sifatida shuni ta'kidlash kerakki, aralash strategiya "yashil" sektor uchun eng maqbuldir, chunki u sanoatga innovatsion "yashil" ishlanmalarni rivojlantirishni diversifikatsiya qilish imkonini beradi. Davlatimizning "yashil" investitsiya faolligi indeksini yaratish uni baholash uchun "yashil" vositalarning yetishmasligi muammosini hal qilishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Song, W. & Han, X. The bilateral effects of foreign direct investment on green innovation efficiency: Evidence from 30 Chinese provinces. –Energy 261, 125332 (2022).
2. Ariffin S., Yusof J. M., Putit L., & Shah M. I. A. (2016). Factors Influencing Perceived Quality and Repurchase Intention Towards Green Products. Economics and Finance, 37(16), 391–396.
3. Danjelico R. M., & Pujari D. (2010). Mainstreaming green product innovation: why and how companies integrate environmental sustainability. Journal of Business Ethics, 95, 471–486.
4. Chang, C. -H. (2011). The Influence of Corporate Environmental Ethics on Competitive Advantage: The Mediation role of Green Innovation; Springer Science & Business Media B. V.: Berlin, Germany; pp. 361–370.
5. Kam-Sing Wong, S. (2012). The influence of green product competitiveness on the success of green product innovation: Empirical evidence from the Chinese electrical and electronics industry. Eur. J. Innov. Manag. 15, 468–490.
6. Lin R. J., Chen R. H., & Huang F. H. (2014). Green innovation in the automobile industry. Industrial Management and Data Systems, –114(6), 886–903.
7. Chan H. K., Yee R. W. Y., Dai J., & Lim M. K. (2015). The moderating effect of environmental dynamism on green product innovation and performance. International Journal of Production Economics.
8. Gluch P., Gustafsson M., and Thuvander L. (2009). An absorptive capacity model for green innovation and performance in the construction industry. Constr. Manage. –Eco. 27, 451–464.
9. Xie X., Zhu Q., and Wang R. (2019). Turning green subsidies into sustainability: how green process innovation improves firms' green image. Bus. –Strategy Environ. 28, 1416–1433.
10. Olson E. L. Perspective: the green innovation value chain: a tool for evaluating the diffusion prospects of green products //Journal of Product Innovation Management. –2013. –T. 30. –№. 4. –S. 782-793.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 11-12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.